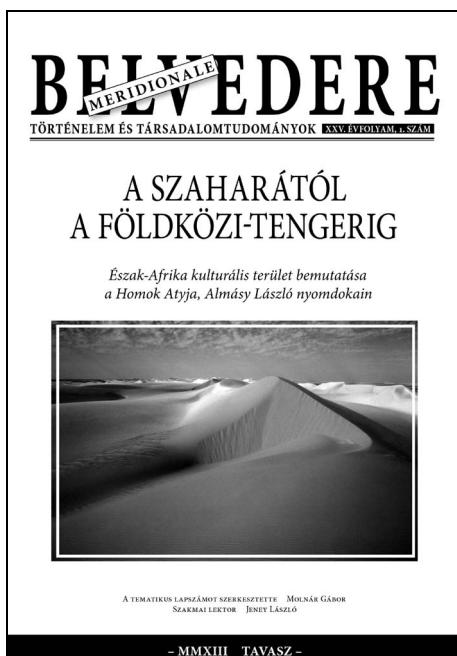

BELVEDERE

Történelem és társadalomtudományok
History and Social Sciences
www.belvedere.meridionale.hu
belvedere@jgypk.u-szeged.hu
szerk@belvedere.meridionale.hu
ISSN 1419-0222 (Nyomtatott)
ISSN 2064-5929 (Online)

(Creative Commons) Nevezd meg! – Így add tovább! 4.0 (CC BY-SA 4.0)
(Creative Commons) Attribution-ShareAlike 4.0 International (CC BY-SA 4.0)

Cím / Title:

A „Homok Atyja” és Rommel
Father of Sands and Rommel

Szerző / Author:

Jónás, Krisztina

DOI 10.14232/belv.2013.1.10

<http://dx.doi.org/10.14232/belv.2013.1.10>

Cikkre való hivatkozás / How to cite this article:

Jónás, Krisztina (2013): A „Homok Atyja” és Rommel. *Belvedere Meridionale*. XXV. 1. 80–81. pp

feltár előttünk egy kevésbé ismert szerelmi viszonyt II. Abbász Hilmi és Szendrői Török May között. Itt olyan érdekességek olvashatók, mint hogy a magyar diplomácia miképpen kezelte ezt a nem éppen diplomáciai kérdést, a két eltérő kultúra egyvelege mit eredményezett, vagy éppen az iszlám hagyományok és az európai értékrend ütközése.

A záró fejezet – *Egyiptom és az Osztrák–Magyar Monarchia kereskedelmi kapcsolatai* – főleg konzuli éves jelentésekre támaszkodva készült el, így kerülhetett bemutatásra a Monarchia keleti irányú gazdasági tevékenysége, pontos számadatakkal alátámasztva. Többek között kiderül az is, mely tényezők nehezítették a kereskedelmet a két fél között (lassú és drága szállítás, nincs egységes pénz és mértékegység), mik voltak a jellemzően forgalomban levő árucikkek, melyik város rendelkezett a legfontosabb felvevő piaccal Egyiptomban.

A dolgozat tölcseres szerkezete nagyon jól érzékelhető, amint a nemzetközi szintérről szűkül Egyiptomra, majd a legszorosabbá az ott élő osztrák és magyar kolónia, valamint a két fél közti kereskedelmi kapcsolatok bemutatásaival válik. A konklúzióban a szerző felvet további vizsgálatokat a címben megjelölt perióduson belül, még több közel-keleti és észak-afrikai országot, valamint az Osztrák–Magyar Monarchia között. Így még komplexebb kép alakulhatna ki a Monarchia adott korra vonatkozó kül- és belpolitikájáról. A kötet pozitívumaihoz sorolhatók a fejezetek végén található rövid rezümék, az egyiptomi élet megértéséhez elengedhetetlen fogalmak pontos meghatározása (például *kedive*), táblázatok és térkép beszúrása, vagy épp egy nagyobb lélegzetű idézet beillesztése, akár a kor hangulatának érzékeltetéséért, akár a még pontosabb helyzetfeltárásért. Fontos azt is hangsúlyozni, hogy az értekezést még színesebbé és érdekesebbé teszik azok az információk, melyek a mindennapi életet mutatják be Egyiptomban. Ezáltal a dolgozat azon olvasók számára is könnyen érthetővé, olvasmányossá és érdekfeszítővé válik, akik a térséget eddig kevésbé mélyrehatóan ismerték.

NAGY GEORGINA *n.ginagee@gmail.com*

A „Homok Atyja” és Rommel

ALMÁSY LÁSZLÓ

Rommel seregénél Líbiában

Első kiadás: Budapest, 1943, Stádium. Új kiadás: Budapest, 1999, Dénes Natur Műhely

Tőlünk térben igen távoli hadszíntéren, a Líbiai-sivatagban lezajlott második világháborús eseményekről igen kevés közvetlen ismeretünk van. Köztük még kevesebb a személyes hangvételű, személyes véleményeket is megfogalmazó magyar nyelvű dokumentum.

Ez alól kivételt képez Almásy László műve, amely a katonai útleírások egyik igen sajátos darabja, hiszen egyszerre tekinthető geográfiai leírásnak és a hadtörténeti memoár összefonódásának, egyfajta kölcsönösséget feltételezve közöttük.

Almásy László Ede – vagy, ahogy beduin barátai nevezték, a Homok Atyja – világos, áttekinthető stílusban írt könyve egyszerre nyújt széleskörű betekintést az afrikai katonaiélet minden részletébe, az áldatlan háború okozta pusztításba, ugyanakkor rávilágít arra is, hogy az embertelen, értelmetlen öldöklés közepette is megjelenik az emberiesség, mint legfőbb emberi érték. Ez a kettősség végig vonul a könyv valamennyi fejezetén.

Ugyanakkor, a szerző szemlélteti a sivatag képe nyújtotta színkála káprázatos gazdagságát, mintha ezzel kárpótolni akarna a borzalmakért, olyan érzést keltve az olvasóban, hogy a sivatag végtelen gyönyörűsége, Líbia romantikája kárpótol minden rosszért.

A bevetésből való éjszakai hazatérés nehézségeit élhetjük át a könyv első fejezetének sorain keresztül, amikor a holdvilág sütötte éjszakában az egyetlen támpontot a Földközi-tenger partját mosó vörösés kékes vize, valamint néhány – a távoli emberi települések – parányi fénypontja jelenti. A következő részekben bepillantást kapunk a háborús borzalmakba, de arról is megbizonyosodhatunk, hogy „az afrikai harcér szelleméből nem vezett ki a lovagiasság sem”. Pár képkocka erejéig az éjszakai légítámadás „idillikus óráinak” lehetünk részesei és megismerhetjük a légítámadás „filozófiáját”. Egy másnak ellentmondó benyomások: a kegyetlenség, pusztítás és az emberiesség, önfeláldozás egyaránt az afrikai hadszíntér része.

Külön fejezetben kerül sor a „commandos” fogalmának tisztázására, akiket a szerző különleges kiképzésű, önkéntes katonák csoportjaként mutat be, akik gyilkos merényleteket hajtanak végre a háborúban. Tevékenységükhöz kapcsolódóan számtalan kérdést fogalmaz meg a szerző: Vajon teljesen önként vállalkoztak erre a szerepre? Hol húzódik a határ a közönséges gyilkosság, és a hadviselés között? Hol kezdődik, és hol végződik a háború fogalma?

A folytatásban betekintést kapunk egy országúton lezajlott páncélos csata részleteibe, és a bengázi mintagazdaság eukaliptusz fasorokkal szegélyezett tábláira lecsapó bombasorozat szomorú látványába. Itt ismerhetjük meg közelebbről Rommel vezérőrnagy határokat nem ismerő fáradhatatlanságát és erőt sugárzó büvökörét, amely még a laikus olvasót is lenyűgözi.

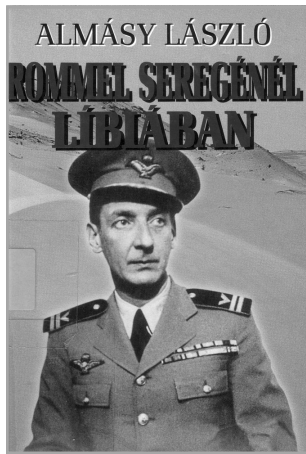
A következő fejezetben a sivatagi nyomolvasás művészetét ismerhetjük meg. A sivatag titkainak megfjtéséhez elengedhetetlen a hozzá értő ismeret alkalmazása, hiszen minden leíratott a sivatag homokjába, de a rejtélyek feltárása hosszas és alapos munkát igényel. Almásy a pontos szakmai ismeretek mellett számos személyes élménnyel gazdagítja és színesíti történeteit, ami megkönnyíti a sajátos körülmények megértését.

Érdekes észrevétel, hogy a por és homok lepte sivatag végtelenségében, ahová sokáig ember be sem tette a lábát, most, a világháború közepette, mekkora jelentőséggel bír a nyelvismeret: egy olaszul remekül beszélő ember azonnal az olasz nép (illetve ebben az esetben az olasz hadsereg) határtalan vendégszeretetét és előzékenységét élvezheti, míg egy rémes francia akcentussal beszélő angol könnyedén lebukhat az ellenség előtt...

Egy másik történetben a hűsvét misztériumába kapunk bepillantást, hiszen a feltámadás igéje az afrikai harcér legtavolabbi őrségéhez is elér. Ám a háború most sem nézi, hogy ünnepnap van-e vagy sem: a pálmák koronája alatt megtartott szertartást félbeszakítja két támadó gép bombázása...

Olvashatunk a „sivatagi járőr” tapasztalatairól: az elfásult kimerültség érzését szemléletesen írja le a szerző, amint keresztül-kasul mindig csak vezet és vezet a „halál birodalmán” át, ahol nincs más, csak homok, kavics, kő és szikla, égbolt és perzselő napsugár. A sivatag belsejében, csak a vadul szagotott, meredek falú sziklavölgy nyújt védelmet, rejtékhelyet a visszavonuló ellenségtől...

Az utolsó fejezetben megelevenednek az olvasó szeme előtt az 1942. évi júniusi események, amikor az ellenség legsebezhetőbb pontjának meg-támadására került sor. Ehhez azonban több száz

gépkocsiból álló szállítóoszlopot kellett Almásy segítségével átvezetni a sivatagon, lőszert, élelmet, vizet szállítva utánpótlásként az angol erők hátába kijutott német egységek számára. Láthatjuk azt a szigorú szakmai előírások alapján működő hadigépezetet, amely képes volt egy hatalmas konvojt mértani pontossággal mozgatni még a végeláthatatlan Líbiai sivatagban is...

A szerző Afrika Korps-ban teljesített szolgálati idejének tapasztalatai által nemcsak Líbia különleges világáról kapunk ismereteket,

hanem az afrikai harcér sajátos légköréről kialakult képünk is új megvilágításba kerülhet.

Szomorú tény, hogy ez a kiváló kordokumentum volt a tárgya annak az aljas népbírószági pernek – úgy, hogy megdöbbentő módon sem a vádat emelő ügyész, sem a bíróság tagjai nem ismerték a könyv tartalmát –, amely Almásy László Ede ellen zajlott 1946. november 16-án.

Almásyt több hónapos meghurcolások után végül felmentették...

JÓNÁS KRISZTINA jonaskriszti@freemail.hu

A Nílus ajándékai és a szocialista Magyarország

FARKAS ANIKÓ

A szadati Egyiptom magyar szemmel.
Magyar–egyiptomi kapcsolatok 1970–1980.
Doktori értekezés. Szeged, 2012. 189 p.

Az SZTE Bölcsészettudományi Kar Történelemtudományi Doktori Iskola Modernkori Történeti Program a Mediterrán dolgozatok sorozatában a Mediterrán térségről íródott doktori disszertációkat publikálja. Ennek a sorozatnak lesz a következő kiadványa Farkas Anikó doktori értekezése.

A szerző az Anvar Szadat elnöksége alatti Egyiptom és Magyarország kapcsolatait mutatja be. Kezdő pontja 1970, a Gamál Abdel Nasszer elnök halálát jelző év. A végpont megválasztása